

БЕКІТІЛДІ
«Күншуақ» бөбекжай-бақшасы»
МКҚК меңгерушісі
Курф Ж.А. Курманова
«29» *мамыр* 2025 жыл

**№ 7 «Шаңырақ» ересек тобының 2025-2026 оқу жылына
ата – аналармен өткізілетін жылдық жұмыс жоспары**

Тәрбиеші: Сүлейменова З.Ж.
Кинжибекова Н.Е.

**2025-2026 оқу жылындағы
ата – аналармен жұмыс жоспары**

№	Жұмыс түрі	Мерзімі	Жауапты
1	Ата - аналар жиналысы «Адал - азамат болашақ қоғамның тірегі» «4-5 жастағы балалардың ерекшеліктері» Ата аналар комитетін сайлау	Қыркүйек	Сүлейменова З. Кинжибекова Н.
2	Кеңес. « 4 жастағы баланың дамуы» «Алтын күз» мерекесіне көрме ұйымдастыру Ашық есік күні	Қазан	Сүлейменова З. Кинжибекова Н.
3	Дөңгелек үстел: «Отбасындағы жылы сөздің күші» Тұмау деген не?	Қараша	Сүлейменова З. Кинжибекова Н. Медбике
4	Кеңес: «Баланың қиялын дамытудағы ертегінің рөлі» 1-жарты жылдық есеп беру Әр-түрлі мәселелер Жаңа жыл мерекесіне дайындық	Желтоқсан	Сүлейменова З.
5	Жиналыс: «Баланың мінез-кұлқындағы өзгерістер» «Қыс қызығы» Қолөнер көрмесін ұйымдастыру.	Қаңтар	Кинжибекова Н.
6	Кеңес. «Теледидар мен гаджеттің пайдасы мен зияны»	Ақпан	Сүлейменова З.
7	Көрме. «Гүлдер алаңы» Дөңгелек үстел: «Әке- отбасы тірегі»	Наурыз	Кинжибекова Н.
8	Кеңес. «Бала ойнап жүріп дамиды» «Балаға махаббат пен сенім сыйлау»	Сәуір	Сүлейменова З. Психолог
9	Мамыр мерекелерімен құттықтау Кеңес. «Баланы неше жасында мектепке берген дұрыс» Жылдық есеп беру \қорытындылау\ Ата - аналар комитетінің есебі.	Мамыр	Кинжибекова Н.

Хаттама

Ата-аналар жиналысы

Тақырыбы: «Адалдыкқа баулу – балабақша мен отбасының ортақ міндеті»

Күні: 19.09.2025 ж.

Өткізілген орны: «Шаңырақ» ересек тобы

Қатысқандар: 15 ата-ана

Тәрбиешілер – Кинжибекова Н.Е., Сүлейменова З.Ж.

Қатыспағандар: 9 ата-ана

Күн тәртібі:

1. Жиналыстың ашылуы, мақсатымен таныстыру.
2. «Үштік одақ» (бала–тәрбиеші–ата-ана) және «Адал азамат» бағдарламасының маңыздылығы.
3. «Бала тәрбиесінде тәрбиеші және ата-ананың рөлі» тақырыбындағы баяндама.
4. Топтық жұмыс пен тренинг: «Мен жақсы ата-анамын, себебі...», «Кім есте тез сақтайды?» ойыны.
5. Интерактивті сұрақ-жауап, ата-аналардың пікірлері.
6. Мұғалімге анонимді хат, сауалнама толтыру.
7. Қорытынды, кері байланыс («Үміт ағашы» әдісі).

Жиналыс барысы:

1. Кіріспе сөзді тәрбиеші Кинжибекова Н.Е. айтып, жиналыстың мақсаты мен міндеттерін түсіндірді.
2. «Үштік одақ» ұғымы талқыланып, бала тәрбиесіндегі ата-ана мен балабақшаның ынтымақтастығы жайлы пікірлер айтылды.
3. Сүлейменова З.Ж. «Адал азамат – болашақ қоғамның тірегі» тақырыбында баяндама жасап, ата-аналарға ақпарат берді.
4. Ата-аналар «Мен жақсы ата-анамын, себебі...» жаттығуына қатысып, өздерінің жағымды қасиеттерін атап өтті.
5. «Кім есте тез сақтайды?» ойыны ұйымдастырылып, ата-аналар белсенділік көрсетті.
6. Интерактивті тақта арқылы ата-аналарға сұрақтар қойылып, олар жеке-жеке жауап берді.

7. Ата-аналар мұғалімге анонимді хат жазып, сауалнаманы толтырды.

8. Соңында «Үміт ағашы» әдісі арқылы әр ата-ана баласының болашағына қатысты тілегін жазып қалдырды.

Қорытынды:

Жиналыс ата-аналардың белсенді қатысуымен өтті. Бала тәрбиесінде балабақша мен ата-ананың бірлесе жұмыс жасауының маңыздылығы айтылды. Қатысушылар өз пікірлерімен бөлісіп, ұсыныстарын жеткізді.

Шешімдер:

1. Ата-аналар балабақша ережелерін сақтау.
2. «Адал азамат» бағдарламасын жүзеге асыруға бірлесе атсалысу.
3. Тәрбиешімен тығыз байланыста болып, бала тәрбиесіне қатысты мәселелерді бірге шешу.

Хаттаманы жазған: Кинжибекова Н.Е

Топ тәрбиешілері: Кинжибекова Н.Е., Сүлейменова З.Ж.

«Күншуақ»бөбекжай бақшасы» МКҚК

Ата-аналар жиналысы

Тақырыбы:

«Адалдыққа баулу-балабақша мен отбасының ортақ міндеті»

Тәрбиеші: Кинжибекова Н.Е

Сүлейменова З.Ж

2025жыл

Тақырыбы	«Адалдыққа баулу-балабақша мен отбасының ортақ міндеті»	
Күні:	19.09.2025жыл	
Тәрбиешісі	Кинжибекова Н.Е , Сүлейменова З.Ж.	
Тобы	«Шаңырық»ересек тобы	
Мақсаты	✓ Баланың даму жайлы ақпарат беру ✓ Ата-ана мен тәрбиеші байланысын нығайту. ✓ Оқу-тәрбие жұмыстарымен таныстыру.	
Бөлімдер	Мазмұны	Ата-аналардың әрекеті
Психологиялық ахуал	Ата-аналарды қарсы алу, жағымды ахуал орнату.	Аяқ іздері бойынша қадамдап, тәрбиеге байланысты сөйлемдерді айтады.
1. Кіріспе	«Мотивациялық шеңбер» жаттығуы. Әр ата-ана шеңберде отырып, «Мен жақсы ата-анамын, себебі...» деп бір жағымды қасиетін айтады.	Әр ата-ана өзіне мотивация береді, жылы сөз айтады.
2. Негізгі бөлім	Қонақтарды қарсы алу, жиналыстың мақсатын түсіндіру. Тәрбиешінің кіріспе сөзі. «Үштік одақ» (бала– тәрбиеші – ата-ана) «Адал азамат» маңыздылығы туралы қысқаша сөз.	Ата-аналар тыңдайды, сұрақ қойып, пікір білдіреді. Қажет болған жағдайда ата-аналар пікір білдіреді, ұсыныс айтады.
Тақырыптық әңгіме	«Бала тәрбиесінде тәрбиеші, және ата-ананың рөлі» тақырыбы талқыланады. Үштік одақтың қолдау көрсету жолдары айтылып, мысалдар келтіріледі. Балабақша ережесімен таныстырылады «Адал азамат – болашақ қоғамның тірегі» тақырыбында ақпарат беріледі,Баяндама	Өз тәжірибесінен мысал келтіреді, пікір алмасады.
Ата-аналарға сұрақтар	Интерактивті тактадан әр ата-анаға бала тәрбиесіне	Жеке-жеке жауап беріп, ой алмасады.

Тренинг / ойын Топтық жұмыс	байланыста сұрақтар қойылады. Ата аналарға әріптерді денесіне іліп , солардан түрлі сөздер құрастыру Құрастыратын сөздер: Қамқоршы Салмақты Шырақ Қамшы Ақылышы Мақсат Мықты Машық	
Ойын	«Кім есте тез сақтайды?»	Түрлі-түсті қағаздан бірнеше білезікті тәрбиеші лезде қолына киіп жасырады,2 ата-ана тәрбиеші киген түстер бойынша рет-ретімен қолына тағу керек
Мұғалімге анонимді хат Сауалнама	Ата -аналар мұғалімге өз проблемаларын, ұсыныстарын хат арқылы жеткізеді Сіз қандай ата-анасыз? деген сауалнама бойынша жауаптарын таратпа қағазына жазады.	Қағазға жазады, қалауын жеткізеді.
Қорытынды	Құрметті ата-аналар! Бүгінгі жиналысымызға белсене қатысқандарыңызға алғыс айтамыз. Біздің басты мақсатымыз – балаларымыздың бақытты, дені сау, тәрбиелі болып өсуіне бірге атсалысу. Балабақша мен ата-ананың ынтымақтастығы арқылы ғана	

Кері байланыс	біз жақсы нәтижеге жете аламыз. Әрқайсыңыздың бала тәрбиесіне қосқан үлестеріңіз зор. Алдағы уақытта да бір-бірімізбен тығыз байланыста болып, балаларымыздың жарқын болашағы үшін бірге еңбек етеміз деп сенеміз. "Үміт ағашы" әдісі. Ата-аналарға түрлі-түсті қағаз стикерлер ұсынылады. Олар сол стикерге «Мен болашақта баламды қалай көремін?» деген сұраққа жауап жазып ағашқа жабыстырады Жиналыстан кейінгі талдау мен кері байланыс алу..	Жиналыс туралы ауызша кері байланыс айтады
-----------------------------	--	---

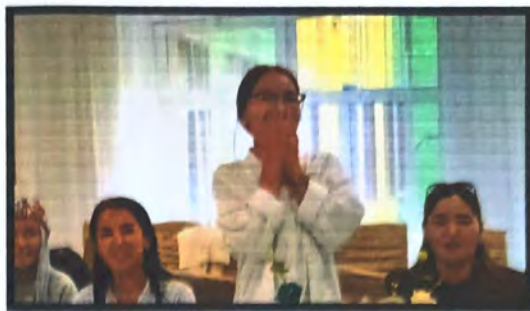
Кеңес. « 4 жастағы баланың дамуы»

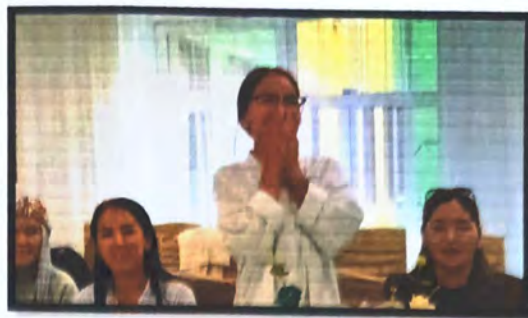
Төрт жастан бес жасқа дейінгі - бұл мектепке дейінгі орта жас. Бұл бала өміріндегі өте маңызды кезең. Бұл бала денесінің қарқынды дамуы мен өсу кезеңі. Бұл кезеңде баланың мінезі айтарлықтай өзгереді, танымдық және коммуникативті дағдылар белсенді түрде жетілдіріледі. Федералды мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес 4-5 жастағы балалардың нақты жас ерекшеліктері бар, оны ата-аналар мектеп жасына дейінгі баланың дамуы мен тәрбиесі үйлесімді болатынын білуі керек. Бұл дегеніміз, бала есейген сайын әрдайым өз құрбыларымен ортақ тіл табады. Орта мектепке дейінгі жаста баланың физикалық мүмкіндіктері едәуір артады: үйлестіру жақсарады, қозғалыстар барған сайын сенімді бола бастайды. Сонымен бірге үнемі қозғалыс қажет. Қозғалтқыш белсенді дамып келеді, жалпы, мектепке дейінгі жастағы бала жасөспірімдерге қарағанда ептірек және жылдам болады. 4-5 жастағы балалардың жас ерекшеліктері физикалық жүктемені шамадан тыс болмайтындай мөлшерлеу керек екенін ескеру қажет. Бұл осы кезеңде бұлшықеттер тез болса да, біркелкі емес өсетіндігімен байланысты, сондықтан бала тез шаршайды. Сондықтан сәбилерге демалуға уақыт беру керек.

Дене дамуының қарқынына келетін болсақ, олар 4 жастан 6 жасқа дейін айтарлықтай өзгермейді. Орташа алғанда, бала жылына 5-7 см өседі және 1,5-2 кг салмақ қосады. Бала денесінің барлық мүшелері мен жүйелері өсіп, дамиды.

Баланың психикалық дамуы. 4-5 жасында әртүрлі психикалық процестер тез дамиды: есте сақтау, зейін, қабылдау және басқалары. Маңызды ерекшелігі - олар саналы, ерікті бола бастайды: еріктік қасиеттер дамиды, бұл болашақта қажет болады.

Қазіргі кездегі балаға тән ойлау түрі визуалды-бейнелі болып табылады. Бұл дегеніміз, жалпы балалардың іс-әрекеті практикалық, тәжірибелі сипатта болады. Олар үшін айқындық өте маңызды. Алайда, олар өскен сайын ойлау жалпыланып, мектепке дейінгі жасқа қарай біртіндеп вербалды-логикалық ойлауға айналады. Жад көлемі едәуір артады: ол қазірдің өзінде кішкентай өленді немесе ересек адамның нұсқауын жаттай алады. Зейіннің кездейсоқтығы мен тұрақтылығы жоғарылайды: мектеп жасына дейінгі балалар кез-келген іс-әрекетке қысқа уақытқа (15-20 минут) шоғырлана алады. 4-5 жас аралығындағы балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, мектепке дейінгі тәрбиешілер баланың өнімді жұмыс істеуі мен үйлесімді дамуына жағдай жасай алады.

Хаттама №2

Тақырыбы: «Отбасындағы жылы сөздің күші»

Өтілген айы: қараша

Күн тәртібі: 1. Балалардың даму жетістіктері

2. Отбасыдағы тәрбиенің маңызы

3. Баланың сөйлеу тілін дамыту

4. Күзгі кезеңдегі денсаулықты сақтау.

Тыңдалды: Тәрбиеші балалардың оқу тәрбие үдерісіндегі жетістіктері туралы айтылды. Балаларға сөздік қорын молайту үшін кітап қарауға, ертегі оқуға қызықтыру.

Медбике дұрыс тамақтану, жеке бас гигиенасы, тұмау ауруларын алдын алу мәселелері талқыланды.

Кеңес: «Баланың қиялын дамытудағы ертегінің рөлі»

1-жарты жылдық есеп беру.

Қаулы: Уйде балалармен әңгімелесу, кітап оқуды ұйымдастыру.

Балалардың сөйлеу тілін дамытуға көңіл бөлу.

Денсаулық сақтау ережелері орындалсын.

Балабақша мен отбасы арасындағы байланыс нығайтылсын.

Дөңгелек үстел: «Отбасындағы жылы сөздің күші»

Бала - отбасының айнасы. Ол өз мінезін, қарым-қатынас стилін және өмірге көзқарасын ең алдымен ата-анасынан үйренеді. Сондықтан отбасындағы жылу, сенім мен өзара құрмет атмосферасы - баланың ішкі әлемін қалыптастыратын басты факторлардың бірі.

Бүгінгі қарқынды заманда көптеген ата-аналар тәрбие берудің мәнін бақылау мен талап қою деп түсінеді. Бірақ шын мәнінде, тәрбиенің өзегі - жүректен шыққан жылы сөз бен тұрақты қолдау. Себебі бала өзін жақсы көретінін, сенетінін және түсінетінін сезген кезде ғана ашылып, өз әлеуетін көрсете алады.

Психологияда дәлелденгендей, балаға айтылған позитивті сөздер мен мақтау оның өзін-өзі бағалауын арттырып, өмірге деген сенімін нығайтады. «Сенін қолыңнан келеді», «мен сенің еңбегіңді бағалаймын» деген қарапайым сөздер баланың санасында терең із қалдырады. Ал керісінше, жиі сын мен айқай баланың бойында қорқыныш пен тұйықтықты тудырады.

Мейірім - бұл әлсіздік емес. Мейірім - үлкен күш. Ол адамның жүрегіне жұмсартып, қатыгездіктің алдын алады. Бірақ мейірімнің де өз өлшемі бар: ол талаппен және жауапкершілікпен үйлескенде ғана шынайы тәрбиеге айналады. Тек еркелетіп, еш талап қоймау баланы өмір қиындықтарына дайын емес етеді. Сондықтан ата-ана үшін ең маңыздысы - осы екі ұғымның тепе-теңдігін табу.

Отбасында сенім мен мейірім үстем болса, бала өзін қауіпсіз сезінеді. Мұндай ортада өскен бала еркін ойлап, қорықпай қателесіп, өз пікірін ашық білдіре алады. Бұл - жеке тұлға болып қалыптасудың негізі.

Қазіргі таңда қоғамда психологиялық сауаттылық аса қажет. Себебі ата-ананың бір жылы сөзі, бір түсіністікпен айтылған әңгімесі баланың болашағына әсер етуі мүмкін. Тәрбиенің күші дәл осында - махаббат пен жауапкершіліктің үйлесімінде.

❖Қорытынды:

Нағыз тәрбие - баланың жүрегіне жол таба білу. Сенім мен мейірім арқылы берілген әр кеңес, әр жылы сөз - болашақтың жарық шамы. Отбасы жылуы мен ата-ананың шынайы қамқорлығы - мықты, рухани бай ұрпақтың кепілі.

Кеңес: «Баланың қиялын дамытудағы ертегінің рөлі»

Барлық балалар ертегілерді жақсы көреді. Ертегі баланың мектепке дейінгі балалық шақта бірге жүреді және өмір бойыонымен бірге болады. Ертегіденоның әдебиет әлемімен, адамиқатынастар әлемімен және жалпы бүкіл әлеммен танысуы басталады. Балаларды тәрбиелеудегі ертегінің рөлі зор. Біріншіден, олар қиялды дамытады, қиялдауға итермелейді. Олар сондайақ дұрыс сөйлеуді дамытады, жақсылық пен жамандықты ажырата білуге үйретеді. Сондықтан, егер сіз балаңызға бір нәрсені түсіндіруге, оны колдауға көмектескіңіз келсе, балалық шағыңыздың тілі - ертегіні еске түсіруге тура келеді. Балаға ертегі айта отырып, біз оның ішкі әлемін дамытамыз. Біз кітаптарды неғұрлым ерте оқысақ, соғұрлым ол сөйлей бастайды және өзін дұрыс көрсете бастайды. Ертегі мінез-құлық, қарым-қатынас негіздерін қалыптастырады. Қиял мен шығармашылықты дамытады.

Ертегіні ең жақсысы — ұйықтар алдында оқу. Бұл кезде бала тыныш, көңіл-күйі жақсы болады және мұқият тыңдауға дайын тұрады. Ертегіні сезіммен оқу қажет. Оқығаннан кейін ертегі туралы әңгімелесуге болады: не ұнады, не ұнамады. Балаға кейіпкерлерді сипаттап беруін сұраңыз. Ертегі арқылы баланың мазасыздығын сейілтуге болады. Сонымен қатар, баланың эмоционалды сөйлеуін қалыптастыруға, оны көркем әрі бейнелі етуге мүмкіндік туады. Сөздік қоры молаяды, диалог құра білу қабілеті артады, байланысты әрі логикалық сөйлеу дамиды. Ертегіні қызықты етіп айтып беріңіз, оны басқа бір әлем сияқты сезініп. Дикцияңыз бен интонацияңыз анық болсын — сонда бала да дыбыстарды дұрыс әрі анық айтуға үйренеді. Қазіргі заманда ертегінің бала тәрбиесіндегі маңызы екінші орынға ығысып бара жатыр. Баланың қолында теледидардағы мультфильмдер мен планшеттегі ойындар бар, сондықтан ол үшін ертегінің қажеті жоқтай көрінеді. Мультфильмді көру қызықты болғанымен, ол қиялды дамытпайды, себебі барлық әрекет экранда дайын түрде көрсетіледі. Егер балаңыздың шығармашылық қабілетін дамытқыңыз келсе, оған қиялдауға мүмкіндік беруіңіз қажет. Ертегілерде ғасырлар бойы жиналған халық даналығы жатыр. Көп жағдайда ертегілер тым шынайы, тіпті қатігез көріністер үшін сынға ұшырайды. Алайда ересек адам көретін қатігездікті бала бейнелі түрде қабылдайды. Балаға жамандықтың түбінде жойылуы керектігін түсіндіру қажет. Ертегінің бала өміріндегі маңызды рөлдерінің бірі — әрдайым жақсылықтың жеңуі. Бұл болашақта балаға өмірлік қиындықтарды жеңуге көмектеседі.

Хаттама № 3

Тақырыбы: «Баланың мінез-құлқындағы өзгерістер»

«Қыс қызығы» колөнер көрмесін ұйымдастыру.

Өтілген айы: ақпан

Күн тәртібі: 1. Балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

2. «Баланың мінез-құлқындағы өзгерістер»

3. Кеңес. «Теледидар мен гаджеттің пайдасы мен зияны»

4. Қысқы кезеңдегі денсаулықты сақтау.

Тыңдалды: Тәрбиеші балалардың қауіпсіздігіне қатысты мәселелерді түсіндірді. Агрессивті балаларға тек психологиялық ғана емес, сонымен қатар оларды әлеуметтендіруде «әлеуметтік-педагогикалық» білімдермен, жұмыстар жүйесінің, ақпараттық көмектің қажетті екендігі айтылды.

Кеңесте айтылған гаджеттің зиянын азайтып және пайдасын көбейту туралы мәселелерді қорытындылай келе, жақсы ата-ана болу дегеніміз - балаға гаджеттің соңғы моделін, ең қымбат ойыншықтарды, алып беру, қаладағы барлық ойын-сауық орындарына апарып, қымбат үйірме, секцияларды төлеу және әлеуметтік желіге баламен түскен мындаған суреттерді салу емес, керісінше балаға күнде уақыт бөліп, көңіл аударып, оған үлгі болуы айтылды.

Қаулы: Балаларға қауіпсіздік ережелері үнемі түсіндірілсін.

Балалардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру.

Ата аналар қауіпсіздік талаптарын сақтасын.

«Баланың мінез-құлқындағы өзгерістер»

Балабақша ата-аналарына арналған баяндама

Кіріспе

4 жас – баланың психологиялық және эмоционалдық дамуының маңызды кезеңі. Бұл жаста мінез-құлықта айтарлықтай өзгерістер байқалады: бала өзін жеке тұлға ретінде таныта бастайды, эмоцияларын анық білдіреді, қоршаған ортамен қарым-қатынасы белсенді түрде дамиды. Осы өзгерістерді дұрыс түсіну – баланың үйлесімді дамуына ықпал етудің негізгі жолы.

1. 4 Жастағы Баланың мінез-құлқының ерекшеліктері

Бұл кезеңде бала:

- Өз бетінше әрекет етуді қалайды – «Мен өзім!» деген сөзді жиі айтады;
- Эмоциясын қарқынды білдіреді – қуаныш, ашу, реніш сезімдерін анық көрсетеді;
- Әлеуметтік дағдылары дамиды – құрдастарымен ойнау кезінде қарым-қатынас орнатуға тырысады;
- Қиялы мен шығармашылығы артады – рөлдік ойындарды жиі ойнайды;
- Шекараларды тексеруге тырысады – ата-аналар мен тәрбиешілердің ережелеріне қарсылық білдіруі мүмкін.

2. Мінез-құлықтағы Негізгі Өзгерістер және Олардың Себептері

Мінез-құлықтағы өзгерістер мүмкін себептері

Тәбетінің төмендеуі немесе тамақ талғау. Өз ойын білдіруге деген ұмтылыс, дербестікке деген талпыныс

Жиі ашулану немесе жылау сезімдерін басқару қабілетінің жетілмеуі, шаршау, назар аударуды қалауы

Өтірік айту немесе қиялдау шындық пен қиял арасындағы шекараны толық түсінбеуі. Қырсығу, ережелерге бағынбау. Өзінің тәуелсіздігін көрсету, өзіндік «Менін» дәлелдеу, достарымен жанжалдасу. Әлеуметтік дағдылардың қалыптасуы, эмоцияларды басқара алмау.

3. Бала Мінез-құлқындағы Өтпелі Кезеңде Ата-ана мен Педагог Не Істеуі

Керек? ☒Түсіністік пен сабырлық таныту. Баланың эмоцияларын жоққа шығармай, оларды дұрыс басқаруды үйрету керек («Мен түсінемін, сен ренжідің. Бірақ біз басқаша сөйлесіп шешуге тырысамыз»). ☒Дұрыс бағыт беру. Ашуланған кезде тынышталу үшін терең тыныс алу немесе ойын әдістерін қолдану (мысалы, сүйікті жұмсақ ойыншығын құшақтау).

Теледидар мен гаджеттің пайдасы мен зияны

Ата - аналарға кеңес

Экранға жақын отыру бізге зиян емес деп ойлаймыз. Шындығында теледидардан келер қауіп-қатер жеткілікті. Оны біз бағамдай бермейміз. Бір есептен бағдарламаларға қатты беріліп кетуден шығар. Сонда да адам үшін ең бастысы денсаулық. Осыны ескерген дұрыс болар. 1960 жылдардың соңына дейін шығарылған сәулелік-катодты трубкалараз мөлшерде болса да, ультракүлгін сәуле шығаратын болған. Сондықтан сол кездерде көпшілік көрермендерге экраннан 2 метр алыс отыру керектігі жиі айтылатын. Нәтижесінде үлкен қатердің астында балалар қалған. Олардың көздері алыс-жақын аралыққа бірден бейімделеді емес пе?! Және олар үлкендерге карағанда экраннан көз алмай күні-түні отыра алады. АҚШ-тың 40 жыл бұрынғы «Радиациядан денсаулықты қорғау» туралы заңында барлық киноскоп шығарушыларды қорғасынды әйнек шығаруға шақырған болатын. Соның арқасында теледидарлар қауіпсіз болып таныла бастады. Теледидардан келер басты қауіпті аз қимылдан көретіндер бар. Солай болып шықты да. Соңғы 20 жылда балалар мен жасөспірімдердің арасындағы тұйықтық індеті (белсенділік жоқ) артып келеді. Кез келген бала 3 жас пен 6 жас аралығында 14 сағат бойы тапжылмай теледидар көретін болып шықты. Сонда олар 1 сағатқа жетер-жетпес спортпен айналысады деген сөз. Таза ауада сергіп қайтуды айтпасақ та белгілі. 2004 жылғы «Педиатр» журналының зерттеу қорытындысы бойынша, теледидар алдында отырып, мезгіліне 3-4 сағат жұмсайтын баланың назар аудармау (ADD) ауруына ұшырау белгісі 30%-ға артатын көрінеді. Ал 2005 жылы күнделікті ақпараттарды сараптайтын «Нелсон» компаниясымынадай шешімге келген. Америкада теледидары күні-түні қосылып тұратын үйлер бар дейді. Бұл көрсеткіш 10 жыл бұрынғыдан 12.5%-ға артық болып шыққан. Бұл дегеніміз, қазіргі әрбір американдық 70 жасқа келгенде өзінің 8 жылын теледидар алдында өткізді дегенмен бірдей. Теледидар пайда болғаннан бастап ғалымдар оның адамдарға беретін пайдасы мен зияны туралы бір пікірге келе алмай, тар-тысып келеді. Сарапшылардың бір жағы теледидар пайдалы десе, екінші жағы пайдасынан зияны көп дегенді айтады. Сонымен, көгілдір экран жөнінде ғалымдардың не айтатынына құлақ салайық. Теледидардың әрбір үйдің төрінен орын алғанына ондаған жыл болды, бірақ оның адамдар үшін үлкен қатер әкелетінін ешкім айтпайды. Біз компьютер, мик-ро-тол-қынды пеш, электр пойыздары, күшті радиолокациялық стан-са-лар, байланыс тораптары, қалта теле-фон-дары болмаған кезде көгілдір эк-ранмен таныстық. Ол кез-де пла-нета жоғары вольттық же-лілер, ұялы телефондардың ра-дио-тран-слятор-лары сияқты ғаламат күші бар

жүйелермен бүгінгідей оралып тас-тал-ған жоқ болатын. Қазір осының барлығы адамдардың жұмысын бір жағынан жеңілдетті, ал екінші жағынан денсаулығын құртып жатыр. Теледидарды алысырақ отырып көретін болғандықтан ден-саулыққа әсер етуі компьютерге қа-рағанда аздау, бірақ оның ал-дында біз көп уақытымызды өткі-земіз, сондықтан көгілдір экран-нан келетін кесел көп болмақ. Электрлік магнит өрістерінің әсе-рінен тез шаршау, ашушандық, ұмытшақтық, ұйқының бұзылуы деген кеселдер шығады. «Бұлар теледидардың әсерінен болады» деп адамдар ойламайды, өйткені көгілдір экранның әсері білдіртпей бойды алады. Америкалық зертханалар-дың біріндегі көртышқандар ұстайтын көрші бөлмеге теледидар қойып, ғалымдар бақылауға алған. Әдетте, орта есеппен 12 баладан табатын көртышқандар теледидар пайда болғаннан кейін бір-екі баламен ғана шектелген, олардың өзі өліп қала берген. «Сұйық кристалды немесе плазмалық экраны бар те-ледидарлардың денсаулыққа еш-қандай әсері болмайды» деген қате пікір екен. Клиникалық зерт-теу-лердің нәтижесі бұл экрандар-дың адам ағзасына әсері бұрынғылар-дан 2 есе көп екендігін көрсетті. Электромагниттік қауіпсіздік ор-талығының 1996 жылғы ком-пью-терді пайдаланушының қызмет-тік жағдайын зерттеу нәтижесінде, тіпті аз уақыт (1 сағат) жұмыс іс-теген адамда монитордың элек-тро-магниттік сәулесінің әсері-нен гармоналдық жағдайы әлсіреге-ні және ми биотоктарының бірша-ма өзгеретіні анықталған. Қанның құ--рамы онкологиялық ауруға шал-дық-қандардың қанына ұқсайды. Әйелдердің эмоциялық жағдайы-на және өтіне қатты әсер етсе, ер-кектердің гормондары әлсіреп, потенциясы төмендейді. Теледи-дар да осылай әсер етеді. Көрер-мен-дердің көздері шаршап, ауы-рады, бас ауруы пайда болады, ұйқы бұзылады, ағзаның психофизикалық жағдайы бұзылады.

Хаттама № 4

Тақырыбы: «Оқу жылындағы жетістіктер мен алдағы міндеттер»

Өтілген айы: мамыр

Күн тәртібі: 1. Балалардың даму жетістіктері.

2. «Балалардың жазғы сауықтыру кезеңіне дайындық»

3. Кеңес. «Баланы неше жасында мектепке берген дұрыс»

4. Жазғы кезеңдегі қауіпсіздік ережелері.

Тыңдалды: Тәрбиеші оқу жылы барысында жүргізілген оқу тәрбие жұмыстарына қорытынды жасады. Жазғы кезеңде балалардың денсаулығын нығайту, таза ауада серуендеу, күн тәртібін сақтау, қауіпсіздік ережелерін сақтау.

Кеңес. «Баланы неше жасында мектепке берген дұрыс». Бұйрық негізінде бала мектепке 6 жастан бару керек немесе сол күнтізбелік жылдың соңына дейін 6-ға толса баланы 1-класқа берген абзал.

Қаулы: Балалардың жетістіктерін одан әрі дамыту.

Балалардың жаз мезгілінде қауіпсіздік ережелері қатаң сақталсын.

Балалардың күн тәртібі мен дұрыс тамақтануына көңіл бөлінсін.

Кеңес. «Баланы неше жасында мектепке берген дұрыс»

Баланы 1-сыныпқа 6 немесе 7 жастан берген дұрыс. Қазақстан заңнамасы бойынша бала оқу жылының соңына дейін (31 желтоқсанға дейін) 6 жасқа толуы керек. Психологтар мен педагогтар баланы дайындығына қарай жеке қарауды ұсынады.

Мектепке бару жасының ерекшеліктері:

6 жас: Бұл жаста баланың ой-өрісі жақсы дамыған, жаңа ақпаратты тез қабылдайды, бірақ ерте шаршауы мүмкін. Бала оқу үрдісіне тез бейімделеді.

7 жас: Психологтардың пікірінше, бұл — баланың мектепке физикалық және эмоционалдық тұрғыдан толық дайын болатын кезеңі. Зейіні тұрақты, өзін-өзі ұстау қабілеті қалыптасқан болады. Баланы мектепке дайындау критерийлері: **Физикалық:** Ұзақ уақыт партада отыра алуы, ұсақ моторикасының жақсы дамуы (жазуға икемділігі).

Интеллектуалдық: Логикалық ойлау, зейін қою, қоршаған орта туралы базалық түсініктің болуы.

Әлеуметтік: Құрдастарымен және мұғалімдермен қарым-қатынас жасай алуы, тәртіпке бағынуы.

Балаңыздың мектепке дайындығын тексеру үшін eGov.kz порталындағы талаптармен танысып, мектеп психологтары мен мамандарынан кеңес алуға болады. Егер 6 жасар баланың дайындығы немесе денсаулығы көңіл көншітпесе, оны 7 жастан берген абзал.

Кеңес. «Бала ойып жүріп дамиды»

Балабақша балалары болашақ несі болғандықтан дүниежүзілік мәдениетті танытып, өзінің төл мәдениетін білетін, сыйлайтын, рухани дүниесі бай, саналы ойлайтын деңгейі жоғары білікті болуы міндетті. Ата-бабаларымыздың ғасырлар бойы жинақтаған тәжірибесін, мәдениетін жасөспірімдер бойында саналы сіңіріп, қоршаған ортадағы қарым-қатынасын, мінез-кұлқын, өмірге деген көзқарасын, бағытын дұрыс қалыптастыру тәрбиеге байланысты.

Мектепке дейінгі мекемелерде адамгершілік тәрбиесі тәрбиелеу және білім беру үрдісінде әр түрлі іс-әрекеттер арқылы жүзеге асырылады. Олармен ойынның әр түрін ұйымдастыра отырып, бір-біріне деген қайырымдылық, мейірімділік, жанашырлық, достық, жолдастық сезімдерлі тәрбиелеуге болады. Ал балаларды қоршаған ортамен таныстыру, тіл дамыту, табиғатпен таныстыру, бейнелеу өнері сабақтарында өлі-тірі табиғатқа деген сүйіспеншілік, үлкендердің еңбегіне қызығу мен сыйластық сияқты адамгершілік сапалары қалыптастырылады.

Қазақ ауыз әдебиетіндегі, әсіресе, балалар фольклорын дамытушы негізгі бір сала – балалар ойыны. Ойын – балалар өмірінің нәрі, яғни оның рухани жетілуі мен табиғи өсуінің қажетті алғы шарты және халықтың салтын үйренуде, табиғат құбылысын тануда олардың көру, есту, сезу қабілеттерін, зейінділік пен тапқырлықтарын дамытады. «Адам өркениетке бейім болуы үшін балалық шақты бастан кешуі міндетті, егер ойын мен қызыққа толы балалық шақ болмаса, ол мәңгілік жабайы болып қалған болар еді» деп К.Чуковский бала денесінің дамуы мен ой-дүниесінің өркен жаюы ойынға тікелей тәуелді екендігін атап көрсеткен.

Қазақ халқының жылдар бойы атадан балаға жалғасып, қалыптасқан ұлттық дәстүрі, әдет-ғұрпы, тәрбие мектебі бар. Баршамызға белгілі, ойын арқылы баланың дене құрылысы жетіліп, өзі жасаған қимылына сенімі артады. Баланың бойында ойлау, тапқырлық, ұйымдастырушылық, шыдамдылық, белсенділік қасиеттер қалыптасады. Ойын дегеніміз – жаттығу, ол арқылы бала өмірге әзірленеді.

Ойын – мектеп жасына дейінгі балалардың негізгі іс-әрекеті. Сұлтанмахмұт Торайғыров «Балалықтың қанына ойын азық» деп бекер айтпаған. Өйткені, ойын үстінде баланың бір затқа бейімділігі, мүмкіндігі және қызығуы анық байқалады. Ойын мазмұны мен түріне қарай: мазмұнды-бейнелі, қимыл-қозғалыс, дидактикалық, құрылыс, кейіптендіру ойындары болып бөлінеді.

Мазмұнды-бейнелі ойында балалар ойын мазмұнын түсінікті етіп жеткізуге тырысады, оған қажетті құрал-жабдықтарды табуға талпынады, оларды дайындау үшін еңбектенеді, ал еңбек ұжымдық іс-әрекетке біріктіреді және шығармашылық іс-әрекетке бағдарлайды, балалардың өзара қарым-қатынасын реттеп, олардың бойында адамгершілік сапаларды қалыптастырады. Бала алған рөлдеріне сай кейіпкердің киімін киіп, қимылын, дауыс ырғағын мәнерлі жеткізуге тырысады, көркемдік сабақтардан (ән-саз, бейнелеу өнері сабақтары) алған білімдерін пайдаланады, қуыршақты ұйықтату үшін бесік жырын айтып әлдилейді, бейнелеу өнері сабақтарында жасаған ыдыс, үй жиһаздарын, қағаздан құрастырған заттарды ойын құралы ретінде пайдаланады. Мазмұнды-бейнелі ойынның ерекшелігі: оны балалардың өздері жасауында, ал ойын қызметі айқын өнерпаздық және шығармашылық сипатта болады. Бұл ойындар қысқа да, ұзақ та болуы мүмкін.

Құрылыс ойынында бала сызық бойына әдемі үй құрылысын жасап, оның бояуларының бір-бірімен келісімді болуын қадағалайды. Құрылыс материалдарын пішіні, түсі бойынша симметриялы орналастырып, оларды көлемі (кең, тар), биіктігі (биік, аласа) бойынша салыстырады. Ойын барысында шығармашылық танытып, жаңа мазмұн ойластырып, белсенділік көрсетеді. Бала өмір құбылыстарына, адамдарға, жануарларға деген ынтасын, қоғамдық мәні бар іс-әрекетке деген құштарлығын ойын арқылы қанағаттандыратындықтан, ойынның қай түрі болсын балалардың адамгершілік тәрбиесінің дамуында маңызды рөл атқарады.

Дөңгелек үстел: «Әке- отбасы тірегі»

Максаты: Бала тәрбиесіндегі әкенің алар орнының маңыздылығын түсіндіру.

Міндеттері:

Бала тәрбиесінде әкелердің қолқорлығы, отбасылық міндеттері жайлы түсінік беру.

Кіріспе сөз:

Саламатсыздар ма, әкелер! Сіздерді көргенімізге өте қуаныштымыз.

Сіздердің бүгінгі дөңгелек үстелге алтын уақыттарыңызды бөліп келгендеріңізге рахмет айтамыз.

I бөлім: «Әке» тақырыбында слайд шоу тамашалау.

Әке...Осы сөзді айтсам,бір түрлі қанат біткендей,құс сияқты қалықтайдындай сезімде боламын.Арманға жетелеп, ерлікті білдіріп, алдына күннің бар жарық нұрын өзіне жиып алып, соған қарай төніп тұрған шынды көргендей боламын. Нұрға бөленген мейірлі де, мейірімді, тірек болар, пана болар, жол көрсетер шың-әке. Иә,әке-асқар тау,асқар шын. Әкенің мейірімі, басыңнан сипап күле қарағаны жаныңа жаз самалындай әсер етеді. Құшағына еніп көрші, ол құшақтан босағың келмейді.Әкенің жылы жүрегінен еркелетіп айтқан әр сөзді жүрегіңнің бір бөлігіне барып мәңгілік өнеге болып құйылып жатқандай. Осындай мейірімді, жылы жанды адам мені мына өмірдің кейбір қиыншылығынан қорғап, асқар белдерінен демеп асырып, сылдырап аққан бұлағынан нәр беріп, алып бәйтерегімен өмірдің аптабынан қорғап тұрған асқар тау сияқты көрінеді.Әке- әркімге де асқар тау, ана-өмір сыйлап, нәр берер бұлақ, бала-жағасындағы балауса құрақ. Әр әке арманы-құрақтың өсіп қатаюы, шыбықтың шыңдағы шынар боп өсуі, балапанын өз елінің аспанында қалықтар қыранға айналуы деп білемін.

II бөлім: Кел, сұхбаттасайық!

☐ Отбасындағы бала тәрбиесіндегі әкелік міндетіңізді қалай атқарасыз?

Осыған орай өз ойыңызды ортаға салыңыз?

☐ Отбасында балаларға көрсетілетін түрлі зорлық-зомбылықтарға көзқарасыңыз қандай? Жалпы отбасында балаларды қатыгездікпен жазалауға бола ма?

☐ Әке отбасындағы балалары үшін қандай үлгі-өнеге көрсетуі керек?

☐ Көп балалы отбасылардан шыққан балалардың тәлім-тәрбиесіне байланысты іс-тәжірибелеріңізбен бөлісіңіздер?

III бөлім. Қорытынды:

Керемет! Ой бөліскендеріңізге үлкен рахмет!

«Әке – асқар тау» деп теңестіреді халық даналығы.

